

Zanima pa me, kaj je mogoče storiti v boju proti tej nadlogi, ne da bi kršili pravila, načela in zakone, ki urejajo varstvo (elektronske) zasebnosti.

- V katerem primeru je mogoče razkriti kršitelje (in katere podatke o kršiteljih)?
- Ali lahko forum oznani "črni seznam" astroturferjev, ki jih zaznajo administratorji - podjetij, ki komentirajo tekmece, seznam vzdevkov, ki jih uporablja posamezni "astroturfer" ...?
- V katerem primeru to lahko stori medij (denimo v primeru množičnih anonimnih komentatorjev, ki so ena oseba, prirejanja spletnih anket ...)?
- Si smejo administratorji izmenjevati te podatke - da denimo Delo pokliče Dnevnik in Finance in vidijo, ali imajo "težave" z istimi množičnimi komentatorji, podjetji, strankami?

Skratka: katera so zakonita sredstva in katere so lahko glavne "dobronamerne" napake, ki jih utegnejo zagrešiti administratorji, ki jih moti pojav astroturfinga na njihovih straneh in forumih.

Uporabniki spletnih forumov se prepogosto pod vtisom, da jim skrivanje za vzdevki na spletu omogoča anonimnost in neomejeno svobodo izražanja, zatečejo tudi k zelo spornim objavam, ki lahko mejijo celo na sovražni govor ali predstavljajo druga kazniva dejanja zoper čast in dobro ime posameznika, oziroma izvajajo aktivnosti »astroturfinga«, kot jih omenjate. Veljavna zakonodaja pa seveda varuje tudi zasebnost kršiteljev.

Upravljavca foruma oziroma druge spletne storitve, ki omogoča uporabnikom pisanje komentarjev, lahko štejemo za upravljavca osebnih podatkov, če vodi zbirko osebnih podatkov uporabnikov foruma. To velja v primeru, ko je za registracijo na spletni forum potrebno upravitelju zaupati osebne podatke (npr. ime in priimek, uporabniško ime in geslo, naslov elektronske pošte ter morebitne ostale podatke), seveda pa so možni tudi primeri, ko gre lahko tudi za relativno anonimno uporabo, ko si posameznik prostovoljno izbere zgolj poljubno uporabniško ime (ali vzdevek) in geslo, ni mu pa potrebno upravitelju foruma posredovati nobenih osebnih podatkov. Če torej upravljavca foruma lahko štejemo za upravljavca zbirke osebnih podatkov, potem mora glede kakršnekoli obdelave osebnih podatkov spoštovati določbe Zakona v varstvu osebnih podatkov.

Aktivnosti, kot je ustvarjanje črnih list, objava in razkrivanje podatkov o registriranih uporabnikih, posredovanje podatkov o registriranih uporabnikih foruma drugemu upravljavcu, ipd. **vsekakor predstavljajo obdelavo osebnih podatkov** uporabnika, ki mora biti, kot rečeno, skladna z ZVOP-1, ta pa v 8. členu določa, da se osebni podatki v zasebnem sektorju lahko obdeluje, če to določa zakon, ali če je za to podana privolitev posameznika.

Podatke o uporabnikih foruma sme upravljavca foruma razkriti oziroma posredovati na načine, kot jih omenjate le, **če je uporabnik foruma v to privolil** (se strinjal s splošnimi pogoji uporabe) oziroma, **če to določa zakon**. Osebna privolitev je lahko dana le na podlagi informacij, ki jih mora posamezniku zagotoviti upravljavca (19. člen ZVOP-1), torej informacije o temu, kdo je upravljavca, katere podatke in za kakšne namene bodo obdelovani itd.

Upravitelj foruma oziroma druge podobne storitve (tudi medij, ki ponuja komentiranje vsebin) lahko namreč samostojno določi pogoje uporabe, med katerimi lahko sodijo tudi

določbe glede zbiranja, obdelave in objave osebnih podatkov uporabnikov foruma, seveda pa morajo biti ti pogoji uporabniku jasno predstavljeni in jih mora posameznik, ki želi uporabljati spletni forum, tudi sprejeti.

V pogojih uporabe foruma lahko upravljavec jasno določi, v katerih primerih (zlorab) bo javno objavil oziroma razkril osebne podatke uporabnikov oziroma kakšne so sankcije za določena dejanja. Prav tako lahko upravljavec foruma v splošnih pogojih določi, v katerih primerih lahko posreduje podatke o uporabnikih drugim upravljavcem forumov (izmenjavo med različnimi ponudniki kot jo omenjate). Če torej upravljavec foruma oziroma medij, ki ponuja storitev komentiranja objav, v splošnih pogojih uporabe jasno določi obdelavo in posredovanje osebnih podatkov o svojih registriranih uporabnikih, in če je posameznik o teh pogojih jasno obveščen in na te pogoje pristane, potem nobena od aktivnosti, ki jih omenjate, z vidika določb ZVOP-1 ni sporna, saj temeljijo na privolitvi uporabnika foruma. Če pa pogoji uporabe foruma niso bili navedeni oziroma niso vsebovali določil glede objave in posredovanja osebnih podatkov pri določenih kršitvah, je seveda takšna obdelava osebnih podatkov v nasprotju z določili ZVOP-1. Vprašanje je seveda, ali so upravitelji forumov pripravljene postaviti takšna pravila uporabe, saj verjetno marsikaterega skrbi potencialna izguba zaradi manjšega števila komenta(to)rjev/obiskov, ki ne bi bili pripravljene komentirati brez plašča anonimnosti.

Če upravljavec foruma v splošnih pogojih uporabe foruma obdelovanja osebnih podatkov, kot ga omenjate, ne opredeli, potem lahko osebne podatke kršiteljev posreduje pristojnim organom oziroma drugim osebam le v zakonsko določenih okoliščinah. Nikakor pa jih ne sme objavljati na načine, kot jih omenjate, saj za to nima pravne podlage. Upravljavec foruma mora tako po zakonu posredovati podatke o uporabniku foruma pristojnim organom (npr. policiji), ko ugotavljajo identiteto kršitelja, kadar gre za preiskavo storitve uradno pregonljivih kaznivih dejanj (pregon po uradni dolžnosti ali na predlog). Upravljavci forumov bi prav tako morali v pravilih uporabe jasno navesti:

- kateri podatki so potrebni za registracijo uporabnika in kako dolgo se ti podatki hranijo, kateri podatki se javno objavijo ob posamezni objavi in kateri podatki se o posamezni objavi hranijo »v ozadju« spletnega foruma ter kako dolgo se ti podatki hranijo.

Skratka, če bi se upravljavci forumov želeli boriti proti »astroturfingu« na načine kot jih omenjate, z objavo oziroma posredovanjem podatkov uporabnikov, potem bi moralo biti to jasno določeno v splošnih pogojih uporabe foruma, ki naj vsebujejo jasno opozorilo uporabnikom glede spoštovanja spletnega bontona, predvsem pa določb zakonodaje. Če to ni jasno določeno, bi bila obdelava podatkov, kot jo omenjate, v nasprotju z ZVOP-1. Seveda pa morajo upravljavci forumov v vsakem primeru posredovati osebne podatke uporabnikov pristojnim organom v omenjenih primerih, določenih z zakonom.

»Dobronamerne napake«, ki lahko predstavljajo kršitev ZVOP-a, so tako lahko:

- izmenjevanje ali prodaja baz podatkov o uporabnikih (uporabniških imen, IP naslovov, datumov in časa obiskov ipd.) spletnih forumov brez zakonske podlage ali privolitve uporabnikov
- uvrščanje posameznih uporabnikov v črne liste ali javna objava takšnih list brez zakonske podlage ali privolitve uporabnikov
- razkritje identitete posameznih uporabnikom osebam, ki za to ne razpolagajo s podlago v zakonu ali osebni privolitvi posameznika,
- idr.

Informacijski pooblaščenec je sicer izdal smernice o varstvu osebnih podatkov na spletnih forumih, ki so dostopne na tej povezavi:

<http://www.ip-rs.si/kraja-identitete/test/index.html> .